

Katalogy a pozůstalostní inventáře

Mgr. Lucie Fajkusová

2024

Lucie.fajkusova@centrum.cz

Vývoj katalogizace

- Před rozšířením knihtisku – málo knih
- Středověk – soupisy s minimem informací (titul, signatura)
- 16. století – více knih = potřeba katalogů
- Šlechtické knihovny – nejčastější (delší vývoj, více knih, reprezentace)
- Problematika osoby schopného knihovníka (Václav Březan)
- Funkce katalogu:
 - Orientace, přehlednost, lokalizace titulů

Vývoj katalogizace

- Příručky ke katalogizaci až začátkem 18. století →
Nejednotná praxe
- „Advis pour dresser une Bibliothèque“ – 1628, Gabriel Naudé
- Jak členit katalogy? (věcně x lokačně)
- Ideál = více katalogů (věcný, lokační, abecední)
- Praxe – preference jednoho

Členění katalogů

- Jazyk – obor – formát – nejstarší způsob
- Obor – formát – abecedně
- Obor – formát – pročíslování – čísla umožňují větší přehlednost než abeceda (anonymní díla)
- Abecední soupis podle autora – méně časté, spíš pomocné
- Obory – ve středověku Teologie (vždy první), Právo, Medicína, Filosofie – v Novověku převládá, ale přidávají se nové kategorie (historie, varia...)
- Počty oborů se různí (od 4 až po 24 – Gessner)

Katalogy jako nabídkové seznamy

- Pro knižní obchod klíčové
- Podobné dnešní praxi – tištěné nabídky nových titulů, vyvěšované na viditelných místech
- Tyto tisky obsahovaly názvy, jakési abstrakty, občas ceny, informaci o tom, kde se dá kniha sehnat
- V 16. století ustupuje do pozadí role tiskaře, začínají vznikat knihkupectví, jak je známe dnes, je zapojeno víc lidí

Podoba katalogů

Svazkový katalog

- Lepší transport
- Reprezentativní
- Přehlednost
- Problém při zapisování nových knih (vynechávání místa)
- Nutnost jednou za čas celý přepsat

Lístkový katalog

- Není problém při rozšiřování knihovny
- Nehrozí „splynutí“ dvou zápisů
- Hrozí ztráta lístků

Katalog Dietrichsteinské knihovny

In N. 1.	vsc Lit. A.	THEOLOGICÆ.	format.	Locus.	17 Annus
		Biblia Sacra absq. Titulo latine	in fol.	—	1456
		Biblia sacra utriusq. Testamenti latine	in fol.	Nürnberg	1523.
		Biblia Germanica Joh: Olearii	in fol.	Colm.	1547.
		Biblia sacra utriusq. Testamenti Hinc: Frobenij	in fol.	Basilica	1550.
		Biblia sacra Concordantia utriusq. Testamenti absq. Auctore	in fol.	Antwerp	1553.
		Biblia sacra nova scripta absq. Auctore	in fol.	—	—
		Biblia sacra Concordantia	in fol.	Basilica	1553.
		Concordantia Maiores cum declinabilium utriusq. Testamenti tan indeclinabilium dictionum	in fol.	Basilica	1556.
		Biblia Sacra utriusq. Testamenti Isidori Clarij	in fol.	Venedig	1557.
		Biblia sacra Novi et Veteris Test: absq. Auctore	in fol.	Basilica	1558.
		Biblia sacra Sebastiani Gryphij	in fol.	Lugdun.	1558.
		Concordantia Maiores sacra Fugius absq. Auctore	in fol.	Agouina	1530.
		Biblia sacra absq. titulo.	in fol.	—	—
		Novum Testamentum graecum	in fol.	—	—
		Libri Machabaeorum absq. titulo	in fol.	—	—
		Alphonsi Testati. Alphonsi opera et cum Indice pa. 13. Indus	in fol.	Col. Agrippina	1613.
		Novum Testamentum absq. Auctore	in fol.	—	—
		Novum Testamentum solice	in fol.	Agouina	1524.
		Vetus Testamentum Hebraice Davidis Bontropij	in fol.	Vened.	1551.
		Novum Testamentum germ. lat: Erasmi Rotrodami	in fol.	Jülich.	1535.
		Index utriusq. Testamenti lat: absq. Auctore	in fol.	—	1535.
		Testamentum novum graecum absq. Auctore	in fol.	—	—
		Vita Christi Leoboldi de Saxonia	in fol.	Nürnberg	1478.
		Corsusiani latine	in fol.	—	—
		Novum Test: Erasmi Rotrodami lat:	in fol.	—	1525.
		Repetitione Apostolorum utriusq. Test:	in fol.	Basilica	1504.
		demini Hugonis Cardinalis opera et An. Huber. Dindor.	in fol.	Basilica	1504.
		Nicolaus de Lyrae opera ss. continet in se glossas, scholiarum super Vet. et Nov. Testam: lat: qn. Christoph. Hieronimus	in fol.	—	—

Katalog Dietrichsteinské knihovny

In N ^o 1.	Vase Lit. A.	THEOLOGICA:	format:	Locus.	Anno. 17
		Biblia Sacra absq; Titulo latine	in fol.	—	1456
		Biblia sacra utriusq; Testamenti latine	in fol.	Norimberg:	1523.
		Biblia Germanica fol: Dielenberger	in fol.	Colon:	1547.
		Biblia sacra utriusq; Testamenti Hieron. Probeny.	in fol.	Basilica	1530.
		Biblia sacra Concordantia utriusq; Testamenti absq; Autore.	in fol.	Antwerp:	1581.
		Biblia sacra manu scripta absq; Autore	in 4to.		
		Biblia Sacra Concordantia	in fol.	Basilica	1543.
		Concordantia Maiores cum declinabilium utriusq; Testamenti tam indeclinabilium dictionum	in fol.	Basilica	1536.
		Biblia Sacra utriusq; Testamenti Isidori Clary	in fol.	Venety	1557.
		Biblia sacra Novi et veteris Test: absq; Autore	in fol.	Basilica	1530.
		Biblia sacra Sebastiani Gryphy	in fol.	Lugdun:	1550.
		Concordantia Maiores sacra Paginae absq; Autore	in fol.	Argentina	1530.

Katalog Rožmberské knihovny

I. Sacram Theologiam complectens

Březan, Václav
1602

 Veřejné

Kniha

II-III. Iurisprudentiam comprehendit

Březan, Václav
1602

 Veřejné

Kniha

IV. Elenchus librorum Historicorum, tam universalium quam particularium

Březan, Václav
1602

 Veřejné

Kniha

V. Libri philosophici: Artes omnes, tam Exotericas quam Acroamaticas tradentes...

Březan, Václav
1602

 Veřejné

Kniha

Katalog Rožmberské knihovny

In folio.

LIBRI SACRI sive
Scriptura sacra Veteris & Novi
Testamenti.

In majori f.^o

בִּיבְיָאָה

Bibliorum Hebraicorum Tomi duo. I. II.

Biblia Latina. Noribergae excussa. Anno Domini 1475.

Biblia Latina. Noribergae. Anno 1479.

Bibliorum Veteris Testamenti, antiqua editionis; sine loco et tempore. Partes Duae I. II.

Biblia cum Concordantiis. Lugduni Anno Domini 1518.

In minori fol.

Bibliorum pars posterior. Anno 1482.

Bibliae Textus. Anno 1486.

Biblia cum Concordantiis: et terminorum Hebraicorum interpretationibus 1489.

Biblia cum Concordantiis Veteris et Novi Testamenti 1491. Item sine assignato Tempore & loco

Biblia cum pleno apparatus, characteribus Venetiis impressa 1506.

Bibliorum Veteris Testamenti Tremellii & Junii. Partes Quinguae in Duobus codicibus I. II. Francofurti ad Moenum

Biblia Sebastiani Castellionis Basilea 1579.

Novum Testamentum interp. et annotante Beza. tertia editio Geneva 1582.
— Item. Hoc ipsum, editione quarta 1589.

Katalog Jakuba Konráda Praetoria

Annus.	B.	forma Valor.	A.
1519.	SS: BIBL: Nouum Testamentu Graecolatini	f. 3. 30.	15
	num Erasmi. Basil. in corio suil: albo cu cla. v. ff.		
1558.	BIBLIA HEBRAEA Hutteri; in cori: porc: f. 12 30.		
	albo asseribus et clau: v: virid: vno volumi: mag.		
1559.	BIBLIA Wolden Hamburgensium, trilingua f. 18. o.		15
	cum duplici versione latina, tribus voluminibz		
	In corio porcino albo; v. rub. cum clauiculis.		
1553.	Nouum Testamentum Graecum Basil. apud Bilinguim	8. o. 50.	
	in cor. porc. albo. v. flavo.		
1571.	SS. BIBLIORVM Nouum Testamentuz	8 o. 40.	15
	graecè et latine primo quidem studio t industria		
	Erasmi Rodero: accuratè editum, nunc autem		
	magna diligentia, collatis quampluribz exem-		
	plaribz denuo expressum Basil. In corio albo cu cla:		
1559.	Nouum Testamentum Graecum Tigrisi in cor. porc. ul	8. 1. o.	15
	bo in clauis v. flavo.		
1617.	BIBEL Deutsch: in groß f. zu Wittenberg In	4 3. 40.	
	Wais Derselben Ladur, gold auhen. Derselb.		
	mit rüchel und clausuren, auff dem Metall.		
	Lange schlösser haben		
15	BIBEL Deutsch 2. Teil: Derselben Wittenberg In groß	4. o.	
	Wittenberg in groß Wittenberg In groß		
	Wittenberg in groß Wittenberg In groß		
1584.	THE KAINHE ΔΙΑΘΗΤΗΣ ΑΠΑΝΤΑ	18 o. 36.	
	h: e: Nouum Testamentum graecè. In corio albo		
	suillo sine clauiculis.		
1580.	BIBLIA FRATR: BOHEM: in corio rubro ventro	4. o. 30.	
	arisco clauiculis intextor.		
1615.	Holländische BIBEL zu Leyde gedruckt. in laijs per	12. 2. o.	
	garnen garen anssen stant, mit vintem garen.		
	gedruckt vande.		
1543.	BIBLIA TIGURINA latina Veysser 1509	f. 3. 30.	
	in corio porcino cu clauis 155. ventro rubro.		

Katalog
 Jakuba
 Konráda
 Praetoria

Valor. L+	Annus	L.	form Valor. R+
		Lüneburgischen Herzogen Ernsten, Wafr. 4 Gafflicher Vudt beständiger gegen berist, wider Herzog Heinrichen zu Braunenburg geschriben, bei Däuffischer Erwinen. p.	
	1564.	D. M. LUTHERIGER	f. 16.
		manicæ prophetæ operum Tomi quatuor latini Terræ impressi. In corio suillo albo cum asseribus et clauiculis. v. flauo.	
	1570.	Opera Wittenburgensia Tomi. 2. impressi. Witteb. Operum Germanicorum Tomi. 8. Terræ impressi.	f. 3. 30. f. 26.
	1544.	Enarratio in Genesim à capite primo vsq; ad Vu. decimum: in corio nigro vitul. v. fla: cu clauic:	f. 3
		Item in Genesim caput undecimum vsq; ad Tom: 2. in cor: suillo albo. v. flauo cu clauiculis.	f. 3.
		Eiusdem Tom: 3 & 4 Cuiusdem super Genesim 3. in corio suillo albo vt pcedet. Tom: 4 in corio suillo albo vt pcedet.	f. 3. f. 4. 0.
	1564	Supplementum operum sutorum Germanicorum, duob; tomis comprehensum, vt ita in vniuersam 18 tomi sint: Omnes corio suillo albo, asserib; et clauic:	f. 6.
		excepto vno sup Genesim. (vt Indice omnium Kirchneri In Hoseam Prophetam Enarratio à M. Vito Theo.	f. 3. 30.
	1545	doro collecta et postea recognita. In cor. albo por. cino v. flauo cum clauiculis.	8. i. 0.

Práce s katalogy – excerptce dat

Strana	Č.	Rok vydání	Autor	Název knihy	Formát	Hodnota ve zlatých	Krejčari	Informace o vazbě a poznámky	Identifikace
	1216	1533		Kirchen agenda des Marggraff von Braudenburgk, vndt d[en] Statt Nürnbergk	8	0	36	in weiss leder mit clausuren, auf die alde manir, mit eine felben schnitt (v bílé kůži se sponami, v antickém stylu, se žutou ořízkou), cena je z katalogu B	
	1217	1595	Timoth: Kirchneri	D. Pastoris et sup[er]intend: Wimariensis, Methodica explicatio praecipuoru[m] capitu[m] doctrinae Coelestis	8	1	45	Lipsiae (Lipsko) in corrio rubro, ventre viridi (v červené kůži, zelená ořízka), cena je z katalogu B	USTC - Edition - No. 675800
	1218		Eiusdem	Index omnium operum Lutheri peculiari volumine	f	3	30	in corrio porcino albo cum claviculis, ventre flavo (v bílé vepřovici se sponami, žlutá ořízka)	více vydání, chybí rok
	1219	1521		Kebétos thébaiu pinax Cebetis Thebani Tabula, cu[m] Arati phoenom, graec: V. I. C.	8				USTC - Edition - No. 669707
220	1220	1522		Klag an König Zu Hungern vndt Bohemen vber 40 articel, von einem Lutherischen mönich Zu Tetzschin geprediget; bey dem waltbrüder	4	0	0		USTC - Edition - No. 644186
	1221	1585	Jac: Köebelij	Astrolabij declaratio, Eiusde[m]q[ue] vsu mire iucundus. Cum Joh: Stoeffleri libro De Fabrica et vsu Astrolab	8	0	20	Lutet (Paříž), in corrio rubro ibidem, ventre violaceo, sine ligulis (v červené kůži, fialová ořízka, bez řemínků)	USTC - Edition - No. 170756
	1222	1578	Eiusdem	Geometrey, von künstlichen feltmessen, vndt absehen allerhandt höhe flache, ebene, weitte, undt breytte. Mitt vast wercklicher vndt künstlicher Zu bereyttung des Jacobs Stabs. Philosophischen Spiegels Satten, vndtt Messruden, cum scriptis varior[um] author[um]. de cometis vt sunt Helisae, Roeslini. Bartholomae Sculteti	4		24	Zu Frankfurt am Main	USTC - Edition - No. 659346
	1223	1524	Galli Kornis	Büchlein warumb die Kirchen 4 Euangelisten angenommen, auf eine papistisch frag, eine Christliche andtwortt, mit auss legu[n]g das wortt Christi. Ich hab euch noch viel zu sagen schwartz bergam: cu[m] Concil Trident	4	0	0	formát je z katalogu B	USTC - Edition - No. 706089
221	1224		Ioh: Krugingers	Commedia, vom Reichen manne vndt armen lazaro. Cum Joseph de bello Iudaico	8	0	0		USTC - Edition - No. 623681
	1225		M. Joh: Kymeij	Concilium grangense Vertheütschet bey Hussen briffe auf	4				

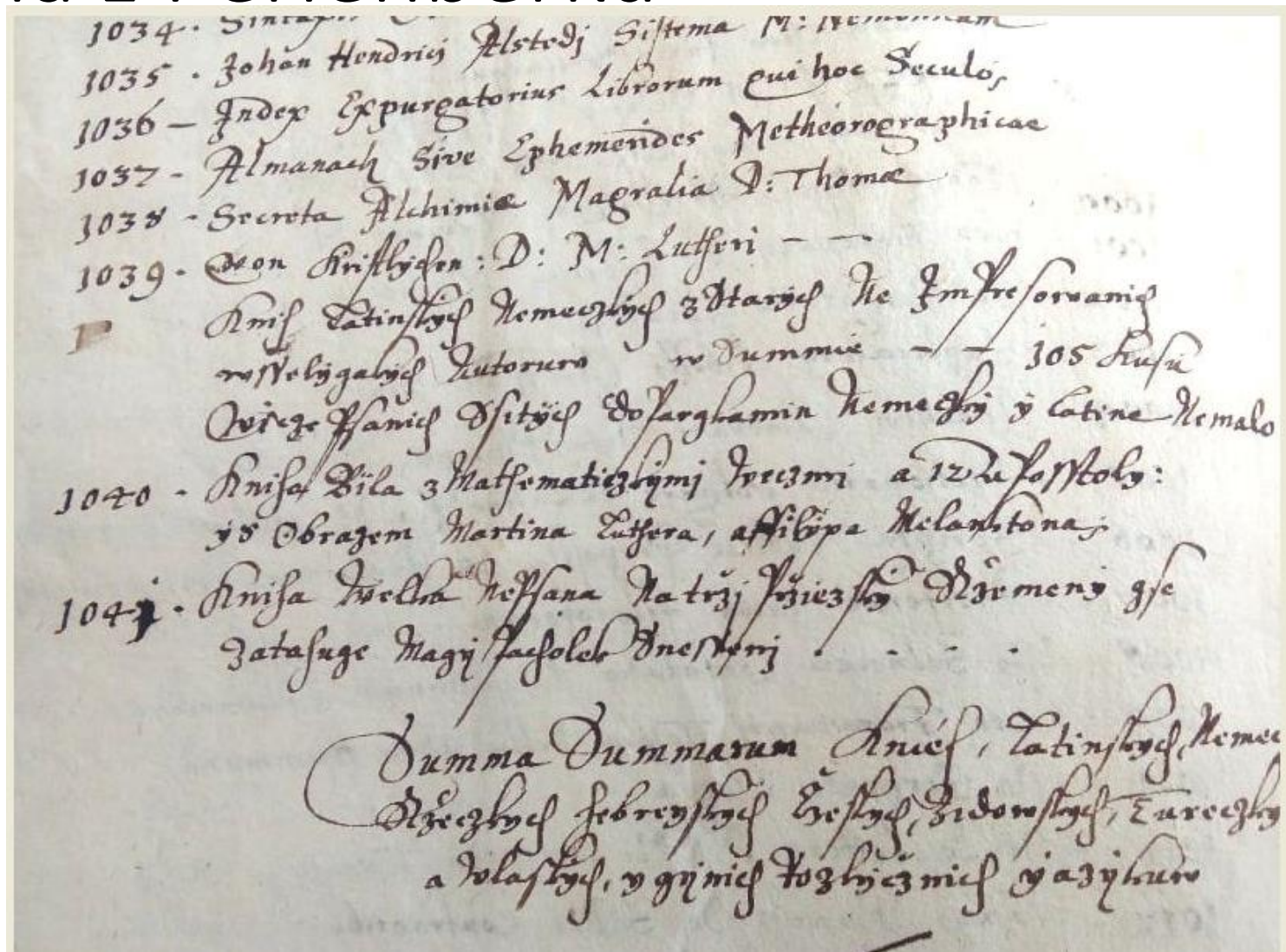
Identifikace titulů

- VD 16 - <https://bvbat01.bib-bvb.de/TP61/start.do?View=vd16&SearchType=2>
- Universal Short Title Catalogue - <https://www.ustc.ac.uk/>
- Manuscriptorium - <https://www.manuscriptorium.com/>
- Databáze STT – Staré tisky, prvotisky a mapy - https://aleph.nkp.cz/F/?func=file&file_name=find-b&local_base=stt

Pozůstalostní inventáře

- Méně spolehlivý zdroj (netvořil jej knihovník)
- Málo informací, nekonkrétní zápisy, sumární zápisy
- Zachycují podobu knihovny k určitému datu
- Měšťanské knihovny
- Často (bohužel) hlavní zdroj informací

Pozůstalostní inventář Jakuba Konráda Praetoria z Perlenberku

Pozůstalostní inventář Jakuba Konráda Praetoria z Perlenberku

650. Thesauri Principum Haec Etate in Aevropa Viventium
651. Loci Theologici P: N: Melanthoni
652. C: L: Ptholomei Mathematicae Conjunctionis
653. Augustana Confisio
654. Enchiridon Rei Medicae Triplicis
655. Johan: Brentii Homilia: in Evangelia et Epistolas Dominicales
656. Matheo Hosto Autorae Historiae Regum Mariae Veteris
657. Lex Medicum H: Sstephani
658. Sermon Convivales
659. Chronica J: Carion: pars 1
660. Jatpiggt Simphoriani Champagii
661. Petri Rami: Diale:
662. Sintaxis Johan: Posseli
663. Philiphi Melantoni Eromata Dialectices
664. Joha: Babtistae Montani Vieroniensis
665. Cordi Dispensatorum
666. Johan: Babtisti Montani Medicinae Veroniensis
667. Johan: Spangenber: Postillia pars 1
668. Johan: Spangenber:⁶⁰ Postilia Pars 2
669. M: T: Ciceronis De Oratore Dialogi Tres
670. Urbani Regium De Missa Contraccium
671. J: B: Montani Vieroniensis
672. Aristotelis De Moribus
673. I Medicina Jum Observationem
674. Elementa Rhetoricae Joachimi Camerari
675. I Homaeliana Cribritanni De Emandata
676. Lutherus in Hoseam
677. Locorum Communium Colectanea
678. Hebrae Gram: Schindleri Clai:
679. Crucieri In Johanem
680. Johanis Babtistae Montani
681. Cipriani Episcophi Volumen Primum
682. Operum Cipriani Volumen 2
683. Comentarius Ruperti Tuicen: in Sex prophetas
684. Ruperti Tuicensis De Victoria Verbi Dei
685. Comentariorum Francisci Lamberti Avenionesis
686. Johan: Frob: Dictionarum Haebraicum
687. Phrases Linguae Latinae Ratio
688. In Evangelium Lucae Annotationes Johanis Agricolae

689. Chronica Johanis Carionis Conversa
690. Christophori Gegendorphini Integrae
691. Franciscis Lamberticalli Theologi in Divi Lucae Evangelii:
692. Dionisii Orbis De Scripto Arati Astronomicon Procli Spera
693. In Evangelium Mathaei inque Pasionem Domini Philip: Melant:
694. Phili: Melant: Scholia in Epistolam Pauli ad Colosenses
695. Actuarius De Medicamentorum Compositione
696. Collectanea Communium Troporum Sacro Sancte Scripturae /
697. der Proffeth Habacuc auszgelat durch M: Lut:
698. Lauren: Jouberti Walentini Delphinatis Regi Medici
699. In⁶¹ Johanis Evangelion Johan: Brentii Exegesis
700. Caeli Secundi Curionis Pasquilus
701. Unio Dissidentium Libelus Omnibus Unitatis
702. Catechismus
703. N: Masiae Contenta Nicolai Venetii
704. Loci Communes Rerum Theologicarum
705. Novo Testamento D: Jesu Christo
706. Mistra Jana Bratra Balinges Virtemberg: Scrip:
707. S: Bonaventurae Doctoris Seraphici
708. Psalmorum M: Antoni Flamini
709. Evangelium Graecum
710. Lambertz: Agricola in Evangelium
711. Span seib Margarita Theologica
712. Illustrium Poetarum Flores per Octavianum
713. Johanes Brentio Ennarationum Ewangeliorum
714. Joha: Brentii in Exodium
715. Exodus Brentii
716. Johan: Babtist: Montani Medice Veroniensis
717. Jo: Babti: Montani Medice Veroniensis
718. P: In Daniele Prophetam Comentarius
719. Adagrorum Epitomae ex Novissima Desideria
720. Philipus Melanton Joachimo Camereo
721. Virgilius Philippi Melantoni⁶²
722. Urbani Regi Cataechismus
723. Graecae Gramatica Clenardi Institutiones Absolutisimae in Lingvam Grex
724. Erasmi Roterodami
725. Davidis Chitrei Chronologiae
726. Psalterium Latinum Davidis P: et Regis Christofo: Cornero:

Užitečná Literatura

- COPPENS, Christian a Angela NUOVO. Printed catalogues of booksellers as a source for the history of the book trade. *JLIS.it* [online]. EUM Edizioni Università di Macerata, 2018, 9(2), 166–178 [cit. 2024-03-11]. ISSN 2038-5366. Dostupné z: [Printed catalogues of booksellers as a source for the history of the book trade – ProQuest](#) doi:10.4403/jlis.it-12465
- ŠIMEČEK, Zdeněk a Jiří TRÁVNÍČEK. *Knihy kupovati: dějiny knižního trhu v českých zemích*. Praha: Academia, 2014, 499 s. ISBN 978-80-200-2404-6.
- VESELÁ, Lenka. *Knihy na dvoře Rožmberků*. Praha: Knihovna Akademie věd ČR, 2005, 359 s. ISBN 80-86675-06-8.
- VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy*. Praha: Libri, 2006, 1350 s. ISBN 80-7277-312-7.